

Særtrykk

1957

44. ARG.

KOMMUNALT TIDSSKRIFT

HVORI ER OPPTATT KOMMUNALT SOSIALT TIDSSKRIFT

ADR: BOKS 1378 - OSLO

Organ for

NORGES BYFORBUND

NORGES HERREDSFORBUND

NORSKE KOMMUNALE INGENIØRVESENERES FORENING

Ansvarlig utgiver: KJELL T. EVERS

INNHOOLD:

Innvielsen av Kommunenes Hus

Innvielsen av Kommunenes Hus.

Kommunenes Hus fasaden mot Ruseløkkveien slik den kan sees når man kommer nedover Drammensveien og fra Slottsparken. Til høyre Alf Rolfsens billedmosaikk som dekker ca. 64 m² og er en parafrase over norsk landskap. Nederst i høyre hjørne ser man trappen opp til hovedinngangen.

Kommunenes Hus, fasaden mot Haakon den VII's gate — tidligere Bakkegaten — med inngangspartiet til venstre og til høyre Alf Rolfsens billedmosaikk som dekker ca. 100 m² og som symboliserer kommunens vesen og virksomhet med midtfeltet som kommunens spesielle arbeidsform, møtet.

Den 4. september 1957 ble Kommunenes Hus i Oslo høytidelig åpnet i nærvær av Kronprinsregenten H.K.H. Kronprins Olav, representanter fra stat og kommune samt andre innenlandske og utenlandske gjester. Dagen opprant med strålende sol, og man fikk en av de sjeldne høstdager som en festlig ramme om arrangementet.

Selve innvielsesmøtet foregikk i Scala kino som bare ligger ca. 100 m fra Kommunenes Hus.

Møtet ble åpnet av formannen i byggekommitéens arbeidsutvalg, direktør *Kjell T. Evers* i Kommunalt Sentralbyrå, som holdt følgende tale:

Det var en gang en stor og mektig konge som bygget et prektig slott. Det var en gang en from og flink pave som bygget en stor katedral. Det var en gang en rik og raus by som bygget et ruvende rådhus. Det var en gang...

Slik lyder sagaene om stolte og store byggverk, knyttet til kongers, fyrsters, pavers, stormenns og store byers navn. Noen av byggverkene står ennå, noen ligger i ruiner og noen graves med megen forsiktighet frem av jorden, som

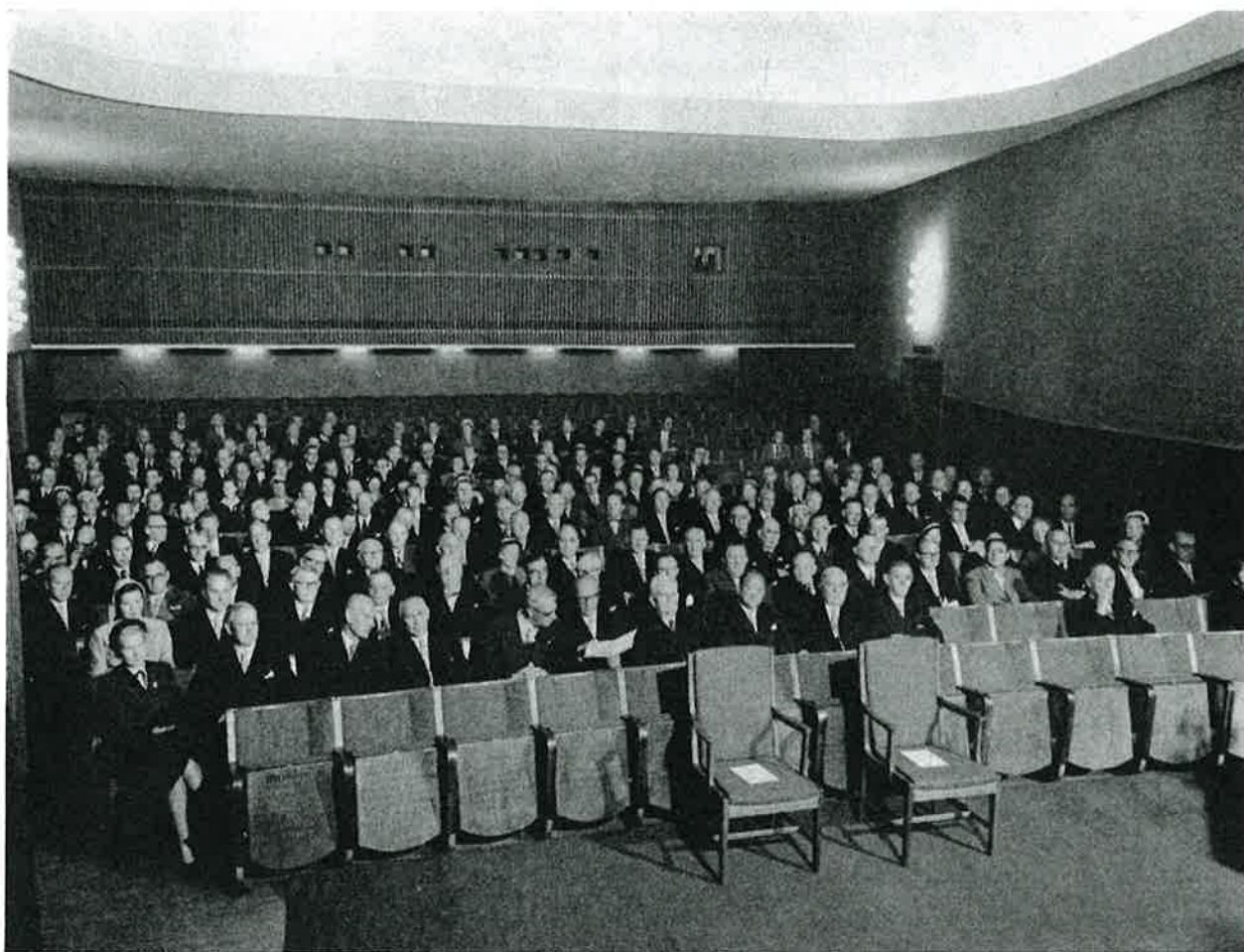
har lagt seg beskyttende over svunne tiders herlighet.

Menneskene har bygget og bygget. I årtuseners løp er det meste falt i grus; det krigene ikke maktet, klarte kulturcyklene i sin nedgang å bringe til forfall og ruiner. Noen få pyramider i Egypt og Mellom-Amerika ser ut til å bli stående evig — i hvert fall innenfor den evighet menneskehjernen kan fatte.

Menneskene bygger — i kongers navn, i kirkens navn, i borgernes navn og i vårt århundre er de begynt å bygge i eget navn. Kollektivene har overtatt der konger og fyrster måtte gi opp, nu bygger kommunene, organisasjonene og staten — som eksponenter for demokratiets fellesinnsats.

Gjennom denne lille, filosofiske rundgang er vi i dag havnet ved Kommunenes Hus — produktet av 35 øre pr. innbygger. Ennå en gang er det påvist at bare man er mange som alle gir lite, blir bekken en stor å, og Kommunenes Hus et anselig produkt av mange småørers sum.

35 øre pr. innbygger er rendt inn til formålet fra alle landets byer og fra 245 av 680 herreder. Troms fylke har dessuten bevilget et beløp. Pa-

Forsamlingen i Scala kino venter på at H.K.H. Kronprins Olav skal innta sin plass.

radoksalt kan man si at for 35 øre kan man ikke i dag få en førkrigs 10-øres sjokolade, men man kan få Kommunenes Hus, hvis alle er villige, og hvis noen tror. Men de som driver verket, må ha en gnist av den samme tro som spente stenbuen over den rivende elv og lot det gotiske hvelv strebe mot himmelen.

Hvordan løser man så i dag problemet med å bygge et Kommunenes Hus? Det hele er meget enkelt. Man får bevilget de før omtalte 35 øre pr. innbygger fra et stort nok antall kommuner, man kjøper en tomt i Vestre Vika, får tilsagn om byggelån, lån til konvertering av dette, og til slutt byggeløyve. Når bare dette er gjort, kan man straks sette i gang å bygge. Så enkelt kan det gjøres. Det gjenstår bare å få tak i den riktige arkitekt, men hvem *han* er, får man først vite etter man har bygget huset og kjøper avisen med seg på middagstrikken hjem. Og da er det for sent. Så sitter man der med et trappegelender, hvor håndlisten er det eneste brukbare i hele huset.

Hva står så Kommunenes Hus for når H.K.H. Kronprins Olav nu om en kort stund skal foreta innvielsen?

Alt i alt koster huset inklusive tomt, men uten kontoroppdeling og innredning ca. kr. 9 millioner.

Bygget er faktisk utstyrt med en varmekraftstasjon, som foruten å varme opp Kommunenes Hus også leverer varme til SAS-gården ved siden av, og til tilfluktsrommene i Abelhaugen, og ennå er ikke dens fulle kapasitet utnyttet.

Ventilasjonsanlegget er kombinert med varmeanlegget, slik at man foruten radiatorvarme også får oppvarmet, frisk og passe fuktig luft inn i rommene med så mange kubikkmeter pr. time som vi teoretisk trenger og har godt av.

Kommunenes Hus har en bebygget grunnflate av 1133 m² i tre fløyer. Tomten er på 1384,6 m² i alt. Den totale gulvflate i huset — inklusive kjellere — utgjør 11 800 m² brutto. Av dette har forbundene disponert ca. 500 m² til kontorer og ca. 100 m² til miniatyrhotellet, samt 37 m² til kantiner for forbundenes personale og møtedeltakere. Dessuten har Esso en kantine med kjøkken på 140 m², og de øvrige leieboere en kantine med kjøkken på 91 m².

Kommunalt Sentralbyrå — forbundenes sekretariat — disponerer som foran nevnt ca. 500 m² til kontorer. Forbundene har tenkt at Sentralbyrået faktisk skal bli noe mer enn et kontor for det kommunale samarbeide. Man har derfor — etter mønster fra Finlands Stadsförbund — utstyrt seg med et miniatyrhotell — og i tilslutning til dette en «dagligstue» i kontorets resepsjon.

sjon. Forbundene ser gjerne at Kommunenes Hus blir et møtested for våre medlemmer, selv om de som kommer ikke direkte har noe oppdrag.

«Bygg meg et slott — herligere enn kaliffens», befalte Alladin lampens ånd. Og se — den neste morgen sto slottet der og lyste i all sin glans. «Bygg et Kommunenes Hus, på det at vi konkret kan symbolisere det kommunale samarbeide», ble for 6½ år siden en omstridt parole for forbundene.

Da tanken fødtes, og parolen ble til, var det følgende 12 menn i forbundenes styrer, som var dristige og fremsynte nok til å endossere en kan-skje da tvilsom veksel:

Byforbundet:

Finansrådmann J. Johnsen, Stavanger, formann.

Ordfører Ingvald Jaklin, Tromsø.

Ordfører Brynjulf Bull, Oslo.

Rådmann K. M. Havig, Arendal.

Rådmann Kjell Tellander, Bodø.

Ordfører Erling Audensen, Hamar.

Ordfører Nils Handal, Bergen.

Kronprinsen ankommer til Scala kino ledsaget av formannen i Norges Byforbund, finansrådmann J. Johnsen på hans venstre side og formannen i Norges Herredsforbund, ordfører Rudolf Hedemann på hans høyre side.

Direktør Evers på talerstolen i Scala kino.

Herredsforbundet:

Ordfører Rudolf Hedemann, Vang, formann.

Stortingsmann Einar Iveland, Iveland.

Ordfører Olav Vegheim, Gjerpen.

Stortingsmann Peder Jacobsen, Sandtorg.

Ordfører Johan Askeland, Hetland.

Men det måtte mer til: et uanet antall folkevalgte kommunestyremedlemmer i by og på land måtte gå god for idéen ved å bevilge sin kommunes bidrag. Det ga tilsammen ¾ mill. kroner.

Men dette var heller ikke nok. Det måtte et finansinstitutt til, som var villig til å backe opp planen, skaffe byggelån, garantere konvertering, avtale 1. prioriteten og til slutt garantere fullførelse av bygget. Og inn på arenaen trer vår gamle medkontrahent ved opprettelsen av Kommunal Landspensjonskasse — Norsk Kollektiv Pensjonskasse A/S, med direktør Wærenskjold som inspirerende kontaktperson mellom Norsk Kollektiv Pensjonskasse A/S' styre og forbundene. Som den godt forberedte lykkens pamfilius han alltid er, snublet han også over den tomt vi etter de nødvendige forhandlinger fikk kjøpt av A/S Norske Esso, som derfor naturlig er vår hovedleieboer.

Og så gikk vi i gang. Både Stortingspresidenten, Statsministeren og Kommunalstatsråden vil vite det var med innbitt energi våre formenn gikk løs på vanskelighetene.

Nå bygges ikke et hus med byggeløyve alene: der må både arkitekt og konsulenter til — og

en byggekomité. Disse skal heller ikke glemmes en dag som denne. La meg nevne dem:

Arkitekt F. S. Platou med sine assistenter Niels Stephansen og Otto Jørgensen, den siste for interiørene. Byggeteknisk konsulent er Bonde & Co., vann-, varme-, ventilasjon- og sanitærkonsulent er ingeniør Dagfinn Natvik, og ingeniør Sveinung Bolkesjø har ansvaret for de elektriske anlegg og heisene. Som hovedentreprenør har Kr. Stensrud & Søn A/S hatt alt arbeide.

Følgende byggekomité har fungert:

Finansrådmann J. Jøhnson, formann.
Ordfører Rudolf Hedemann.
H.r.advokat Brynjulf Bull.
Gårdbruker Einar Iveland.
Ingeniør Halle Waage.
Direktør E. Wærenskjold.
Direktør Kjell T. Evers.

De tre siste har utgjort det permanente arbeidsutvalg.

Til syvende og sist har Alf Rolfsen smykket huset. Alf Rolfsen — så forkjæret og elsket fordi han har våget å lage noe som aldri før er gjort i Norge — en utendørs billedmosaikk! Eller som han selv karakteriserte saken i en liten tale

Kronprinsen og hans adjutant, major Kjell Hansen, lytter til talen. Bak Kronprinsen sees fylkesmann Oksvik, stortingspresident Torp og mellom Kronprinsen og hans adjutant formannen i Herredsforbundet, ordfører Rudolf Hedemann samt helt til høyre Oslos ordfører, Rolf Stranger.

til forbundenes styrer i siste møte: «Dere ville den solide og hederlige regelmessighet bortover fasaden *nesten* helt frem, men plutselig — brast det for dere, og nå får det pinedø være slutt — vi lager en billedmosaikk.»

På styrenes vegne ber jeg dere alle motta for-

Utsnitt av forsamlingen i Scala kino.

bundenes beste takk for vel utført arbeide. Der er mange flere som skal takkes — underentreprenører — og en hel liten hær av håndens og åndens menn som har vært nødvendige for å bygge huset. Vi takker dem alle sammen — uten navns nevning — for velgjort arbeide. Et vesen vil jeg nevne til slutt — Oslo Veivesen. De har vært mer enn lampens ånd — for ut av intet, skapte man på noen dager en helt ny gate.

En siste ting er nødvendig for at innvielsen kan finne sted:

Huset må bli ferdig!!

I det siste ¾ år har dette stått som et mene tekel over Sentralbyråets dør. Det har ruget som maren over byråets søvn, og det har gjort formiddagsteen lunken.

14 alvorlige menn, alle med spesialutdannelse i sin bransje, sitter i byggemøte og besverger hinannen til å bli ferdige med det hele til 15. august. Det skjer første gang i januar, det gjentar seg i mai, 15. juni blir pakten beseglet, protokollert, opplest, vedtatt, undertegnet og sendt alle 14 til vitterlighet.

1. juli ruger dødens stillhet over bygget, over Oslo, over Østlandet, Vestlandet, Syd- og Nord-Norge — det er gudskjelov blitt sommerferie. Bare byggherren løper rundt i tomme korridorer, kolde kjellere, nakne kantiner, gjennom dører uten lås, uten glass, uten håndtak, og skriker på de 14 edssvorne fra 15. juni. De er borte, blåst over alle fjell, med stengte kontorer, døde telefoner, glemte eder og håpløse byggherrer.

Da er det man lover: Aldri mer 4. september.

Så er vi nu samlet her i dag — 4. september 1957 — for å innvie Kommunenes Hus. På en eller annen mystisk måte er huset blitt ferdig. Det var ikke ferdig for en uke siden, det var ikke ferdig i går, det var ikke ferdig i dag morges, det var tvert i mot på det rene at det aldri ville bli ferdig. Hovedentreprenøren var gått i raseri, underentreprenørene var gått i sinne, konsulent, utførende arkitekt, byggeleder, kommunale myndigheter, alle var gått, og byggherren satt med gru på sitt livs ruin — hans beger var tømt — til bunns.

Ut av tåken må Ånden fra Alladins lampe ha steget. Med mektige hender grep han om Kommunenes Hus — hevet det i all sin uferdighet opp og bort fra Haakon den VII's gate 9 og plantet det hinsides alle blåner. Og ut av tåken han kom fra, konkretiserte han et nytt Kommunenes Hus — forbløffende likt det gamle — til forvirring likt — bare med den forskjell at det var ferdig til siste nagle. Et under er skjedd — et bygg et født — og se:

Det er fullbåret!!

Som formann i byggekomitéens arbeidsutvalg har jeg derfor nu den glede å overlevere Kommunenes Hus til eierne: Landets kommuner, ved deres forbund — Norges Byforbund og Norges Herredsforbund og jeg overleverer det med den eldgamle hilsen: Quod bonum felix faustumque sit: Måtte det bli dere til lykke og hell.

Finansrådmann Johnsen på talerstolen.

Formannen i Norges Byforbund, finansrådmann J. Johnsen, som på vegne av Norges Byforbund og Norges Herredsforbund tok imot nybygget, holdt deretter følgende tale:

Når jeg nå har fått den ærefulle oppgave å levere dette huset over til Kommunalt Sentralbyrå til de tjenestemenn og kvinner som gjør det daglige arbeide for forbundene, så ligger det nær for meg å tenke på den spede begynnelse som Kommunalt Sentralbyrå hadde. Det var en privatpraktiserende advokat som ved egen hjelp og ved hjelp av sitt personale opprinnelig utgjorde Kommunalt Sentralbyrå. Det var advokat Knut Dybwad som lever den dag i dag, men som dessverre ikke har vært i stand til å møte frem ved denne innvielsen.

I 1916 tok advokat Dybwad initiativet til å opprette Kommunalt Sentralbyrå, og styrte det selv i de tre første årene. Først på landsmøtet i Norges Byforbund i Stavanger i 1919 ble det besluttet å ansette egen direktør og eget personale i Kommunalt Sentralbyrå. Da advokat Dybwad forlot sin stilling i byrådet den 1. november 1919, ble han hyldet i en takkeadresse for styret i Norges Byforbund og svarte følgende: «Idet jeg nå med noe vemodig følelse sett skilles fra Byforbundet og dets virksomhet vil jeg uttale det håp og det ønske at forbundet under den nye organisasjon, Sentralbyrådet, snart vil nå frem til å innta en fremtredende stilling i kommunalpolitikken her i landet, og at forbundet snart

vil vise seg å være en helt uunnværlig institusjon for de norske byer.» Norges Herredsforbund var på det tidspunkt ikke stiftet, men samme år etter at Kommunalt Sentralbyrå var opprettet som egen institusjon, skrev Nationen en leder hvor bladet ga uttrykk for at Norges herreder måtte danne en lignende organisasjon som den Norges byer hadde dannet, og noen år etterpå ble Norges Herredsforbund organisert og opprettet. Etter krigen har vi hatt et felles administrasjonsapparat, idet Herredsforbundet har trådt inn som medeier i Kommunalt Sentralbyrå og som et med Byforbundet likestillet samarbeidsorgan.

I dag beskjeftiger vi i Kommunalt Sentralbyrå om lag 25 funksjonærer. Byrået og forbundene har lagt under seg en rekke nye virksomhetsområder etter frigjøringen, og vi har bygget et hus som gir mulighet for øket ekspansjon i årene som kommer, idet vi kan ta til enhver tid i bruk de lokaler som vi trenger til vårt formål.

Når vi ser på våre broderforbund i andre nordiske land som Svenska Landskommunernas Förbund, Svenska Stadsförbundet, Det danske Købstadforening, Finlands Stadsförbund og organisasjonen av finske landkommuner, så er disse forbund på mange måter nådd lenger enn oss. De har bygget ut sin virksomhet i høyere grad enn vi hittil har maktet, men jeg er overbevist om at bl. a. det hus vi nå har reist vil bidra til at å påskynde utviklingen for forbundene våre til gagn for de norske kommunene.

Jeg har herved den glede å overlevere huset til dem som skal arbeide i det for forbundene våre, til Kommunalt Sentralbyrå og vil samtidig rekke på forbundenes vegne en takk til direktør Evers for det glimrende arbeide han har utført i forbindelse med reisingen av Kommunenes Hus.

Oslo bys ordfører, disponent Rolf Stranger brakte sin hilsen fra Oslo by med følgende ord:

Jeg antar det er riktig å si at ordførere ikke alltid går til åpninger og innvielser av det ene og det andre med såkalt god samvittighet. Det hender jo det at enkelte ikke kan greie seg selv, må ha hjelp av kommunen, og så kan ikke kommunen hjelpe til fordi den strekker ikke til all ting, og den kan ikke hjelpe sånn som den gjerne vil.

I dag er jeg iallfall i den meget behagelige situasjon at jeg er gjest et sted hvor jeg har lov til å ha på den kommunes vegne som jeg representerer, en særdeles god samvittighet. Kommunenes Hus har jo greidd seg selv. Vi har bidradd med disse mikroskopiske 35 ører som er trillet inn. Det er jo en viss tilfredsstillelse iallfall å kunne fastslå at den by jeg representerer har bidratt mest, idet de har bidratt med hele 153 000,— kroner. Den skildring som ble gitt i dag ga oss inntrykk av at det var en meget lett sak å arbeide. Direktør Evers sa «og til slutt byggeløyve». Det kom liksom trillende ganske enkelt til slutt. Jeg skulle anta at i denne for-

Ordfører Stranger på talerstolen.

bindelsen er det ikke ubeskjedent å si at Oslo kommune kanskje har hatt noen andel i at byggeløyven som kom så lett, til slutt, ble gitt.

Norges Byforbund og Norges Herredsforbund har holdt til i landets hovedstad, men ikke i eget hus. Nå får altså disse to forbund og Sentralbyrået sitt eget hus, og det er det jeg på Oslo bys vegne gjerne vil få takke for. Jeg vil få takke for dette nye trekk i byens ansikt. Jeg vil takke fordi at med dette bygg så nærmer seg liksom utjevningen av hele rådhusstrøket seg, og det er vi glad for alle sammen, og jeg vil også få lov til å takke for eksteriøret foreløbig. Interiøret har jeg ikke sett, derimot det dristige innslag i byens ansikt som vi har fått gjennom Alf Rolfsens mosaikkvegg. Nå er altså Kommunenes Hus blitt vår nabo i rådhusstrøket. Jeg håper det blir et godt naboforhold. Jeg ønsker Kommunenes Hus velkommen som nabo og jeg ønsker Norges Byforbund og Norges Herredsforbund vel møtt til fortsatt interessert og pålitelig vakthold for kommunenes berettigede interesser.

Generalsekretær N. Arkema fra Den internasjonale kommunalorganisasjon — International Union of local Authorities — holdt deretter sin hilsningstale på vegne av det internasjonale kommunalforbund.

Han uttrykte sin glede over å få være til stede på vegne av det internasjonale forbund og på dette forbunds vegne å få overbringe sin hilsen

til Norges Byforbund og Norges Herredsforbund som begge er ansette medlemmer av den internasjonale organisasjon. Han så på huset som et symbol og uttrykk for den idé som ligger bak forbundenes virksomhet, en virksomhet som er felles for alle kommunale tillits- og tjenestemenn, og som er ryggraden i det lokale demokrati. Mr. Arkema understreket videre den fremtredende plass de skandinaviske kommunalforbund har i den internasjonale organisasjon og avsluttet sin tale med de hjerteligste lykkesønskninger for det nye bygg og den virksomhet som skal ha sitt sete der.

Det var likeledes korte hilningstaler fra de andre nordiske land, og fra Danmark talte formannen i Den Danske Købstadforening, borgmester Woldhardt Madsen, som brakte følgende hilsen:

På de danske kommunale organisasjoners vegne har jeg den store ære og glede at overbringe våre hjerteligste hilsner og lykkesønskninger i dag i anledning av Norges Byforbunds og Norges Herredsforbunds innvielse av det nye Kommunenes Hus.

Vi har det ønske for Dem at Kommunenes Hus således som det nu er reist, således som det står så smukt må bli et bindeledd til ytterligere styrkelse av det vennskap og det samarbeide det er

Borgmester Woldhardt Madsen og direktør S. Hjarsø fra Den Danske Købstadforening overrekker gaven fra de danske broderforbund.

Överborgmästare Eero Rydman på talerstolen.

mellom våre to land. Vi ønsker at nettopp de vennskapsbånd der er så inderlige mellom våre to land må fortsette, og vi håper at vi herigjennom det nye hus nettopp kan finne det sted hvor vi kan møtes i dette samarbeide.

Vi ber Dem motta våre hjerteligste hilsner og ønsker at huset må bli til nytte for de formål hvormed det er reist.

I forbindelse med talen ble overrakt en fellesgave fra de kommunale organisasjoner i Danmark.

Fra Finnland hilste formannen i Finlands Stadsförbund, överborgmästare Eero Rydman med disse ord:

På Finska Stadsförbundets, Maalaiskuntien Liitos og Finlands svenska landskommunernas förbunds vegne vil jeg framføre en hjertelig gratulasjon til Norges Herredsforbund og Norges Byforbund for at dere har fått i stand dette Kommunenes Hus.

Den følelse av samhörighet som forener de nordiske folkene med hverandre har i de senere år fått ennå mer synlige uttrykksformer enn tidligere, og blant det som forener våre land mer enn før er også det voksende samarbeide på det kommunale område.

Friheten som jo i sær for nordens folk har en umistelig verdi har skapt muligheter for å utvikle det kommunale selvstyre.

Våre kjære verter. Vi finlendere føler den største beundring for det mot dere viste da det gjaldt om å verge den frihet som er en betingelse for at den menneskelige utvikling skal føre til virkelig fremgang. Vi beundrer også fjellandets folk for alt hva vi kan se dere har gjort for å få landets hårde natur at tjene menneskene. Vi er takknemlige for at vi får lov til at arbeide sammen med dere på å skape nye arbeidsformer for en alldaglig utvikling av den

Minister Wiljam Sarjala overrekker gaven fra Maalaiskuntien Liitto til finansrådmann J. Johnsen.

Stadsadvokat Tomas Jonsson på talerstolen.

kommunale administrasjonen. På dette området trenger vi i vårt land, og jeg tror det samme er tilfelle hos dere, fremdeles til en sterk utvikling. Det stadig mer industrialiserte samfunn gir nettopp kommunene mange nye forpliktelser. Det arbeide som nå blir utført for å fordele disse forpliktelser rettferdig og forsvare de rettigheter man har oppnådd, vil få vidtgående betydning. Vi er helt overbevist om at dere, våre ærede verter, vil lykkes i det arbeide dere kommer til å utføre i det nye skjønne hus.

Ta imot våre hjerteligste gratulasjoner.

Det ble deretter overrakt gaver fra Finlands Stadsförbund, Maalaiskuntien Liitto og fra Finlands svenska landkommuners förbund.

Stadsadvokat Tomas Jonsson fra Samband Islenskra Sveitarfélaga brakte følgende hilsen fra Island:

Jeg står her for å frembringe de hjerteligste lykkønskninger også fra Island, fra det islandske kommunalforbund. Også vi lykkønsker og beundrer den djervhet og de masser av kunnskaper der skal til også fra byggherrens side til å klare et så storslått byggeforetagende, prosjektere, men ikke blott projektere — også gjennomføre. Dessverre kan ikke jeg som de øvrige nordiske gjestene formelt overrekke en gave i dette tilfelle, men jeg er blitt anmodet om å

Finansrådmann J. Johnsen mottar gaven fra Finlands svenska landkommuners förbund av forbundets direktør Gustav Grönlund.

meddele at vårt islandske kommunalforbund, Samband Islendzkra Sveitarfélaga vil la male og fremsende Kommunenes Hus et islandsk maleri med motiv fra Tingellir det gamle samlingssted for det islandske alltinget, samlingssted for de gamle islandske kommunale foregangsmenn. Vi håper dette maleri vil bli mottatt og hengt til bevaring i det nye hus vi nå lykkønsker med.

Fra Sverige hilste formannen i Svenska Stadsförbundet, borgarrådet Hjalmar Mehr med følgende ord:

Svenska Landskommunernas Förbund og det Svenska Stadsförbundet ber å få fremføre en hjertelig hilsen og hyldning med dette hus som i dag står ferdig til å tas i bruk.

Det svenske byforbund er ikke selv i den lykkelige situasjon å ha et eget hus. Vi har tomt, vi har tegninger, vi har en flittig byggekomité, men ennå er det et godt stykke igjen innen vi kommer til den etterlengtede stunden da vi kan flytte inn under eget tak. Det forholdet at våre egne anstrengelser er så intensive er dog et tilstrekkelig bevis for at vi har den sterkeste kjensle for formålet med dette hus.

Våre norske venner og kommunale brødre kan derfor være forvisset om at våre gratulasjoner er både hjertelige og forståelsesfulle. I den svenske forståelsen for deres strev ligger imidlertid noe ut over det at vi forstår at det er bra å kunne sette inn møbler, maskiner og mennesker innenfor vegger og tak. Dette hus skal nemlig være noe mer enn en vanlig lokalitet. Det er et Kommunenes Hus og det innebærer at alt det som vi finner å være det bærende og grunnleggende i det kommunale arbeidet, gjennom det egne huset skal få en verdig høyborg, et feste som gir styrke og stil, som gir inspirasjon til handling og aktivitet. For oss kommunalmenn er det kommunale noe mer enn å bare sitte i møter. Kommunalpolitikk det er ikke noe slags sysselsettingsterapi for pamper. For oss er kommunal virksomhet en av hjørnesteinene i det demokrati som for første gangen i menneskelighetens historie har gitt folkets brede lag et virkelig innflytende på samfunnsutviklingen, hvilket i sin tur har muliggjort mye av den velstand sosialt, kulturelt, materielt, og denne velstandsfordeling på alle som vår generasjon har opplevet. Demokrati uten kommunal selvstyrelse er utenkelig. Oppgavens betydning må fylle hver kommunalmann med stolthet, selvfølelse og verdighet. Mye av det konstruktive skapende som utmerker de nordiske samhold er resultatet av kommunalmennenes innsats.

Når vi derfor i dag innvier Kommunenes Hus så er det ikke hvilket hus som helst som nå tas i bruk. Man har forut i denne vakre by hus, flere hus som symboliserer makt og ære. De har Stortingsbygningen, De har det kongelige slottet, De har regjeringsbygget. Nå har De også fått Kommunenes Hus.

I ønske om at de norske kommunalmennene i sin egen borg skal regjere i denne ånd og gjøre

Borgarrådet Hjalmar Mehr på talerstolen.

det vel på det norske folkets vegne, hilser jeg dere fra det Svenska Landskommunernas Förbund og det Svenska Stadsförbundet.

For at i en blygsom form søke å materialisere våre følelser så får vi nå overlevere en ringe gave ved et bilde fra Stockholm med Stockholms perspektiv der det svenske kommuneforbundet har sitt sete. Kanskje kan i blant et blick på

Riksdagsmann Anderberg overrekker det forvekslede maleri til finansrådmann J. Johnsen som tydeligvis har oppfattet situasjonen og trekker på smilebåndet, mens riksdagsmann Anderberg ser ut som han ikke helt har bestemt seg for å gjenkjenne billedet.

dette billede gi deres styre de stadige prøvningens stunder som vi alle behøver i blant.

Fellegaven fra de to svenske kommunalforbund ble overrakt ved formannen i Svenska Landskommunernas förbund, riksdagsmann Rudolf Anderberg. I stedet for den egentlige gave, et maleri fra Stockholms havn overrakte riksdagsmann Anderberg et maleri av Aksel Revold, som skulle overrekkes fra Kommunal Landspensjonskasse, Norges Sosialforbund, Rådmannsutvalget og Norsk Havneforbund. Forvekslingen skapte en morsom situasjon og vakte stor munterhet i den ellers høytidelige forsamling.

Fra de norske broderforbund overbrakte formannen i Norsk Havneforbund, rådmann K. M. Havig, Arendal, følgende hilsen:

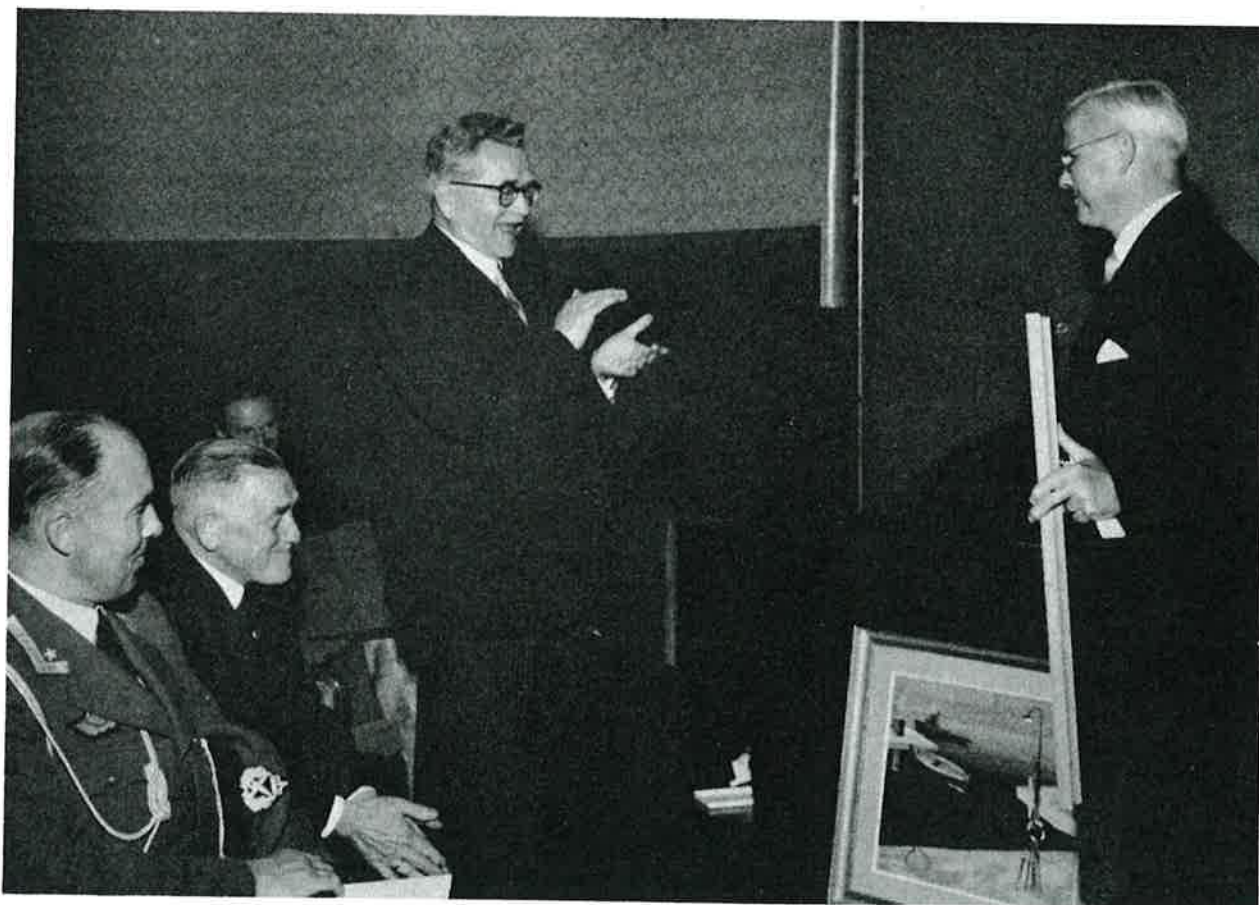
Jeg har på vegne av Kommunal Landspensjonskasse, Norges Sosialforbund, Rådmannsutvalget og Norsk Havneforbund den ære og glede å hilse og lykkønske Norges By- og Herredsforbund med dette prektige Kommunenes Hus som vi i dag skal innvie.

Det er et gammelt ord som sier at når det regner på presten så drypper det på klokkeren, og slik er det også med de fire forbund som jeg

representerer. Vi har i alle år hatt kontorer og sekretariat sammen med Norges By- og Herredsforbund. Vi er i grunnen et søsterforbund av disse to forbund. Vi har delt gode og dårlige dager med By- og Herredsforbundet. Vi har vært i de små lokalene oppe i Skovveien, og vi har kommet i de mer moderne lokaler i Arbiensgate og i dag skal vi altså flytte inn i dette prektige Kommunenes Hus. Vi gleder oss oppriktig sammen med Norges By- og Herredsforbund, og i vår glede og takknemlighet så har vi funnet å gi vårt moderforbund en gave på 6 000 kroner, som de kan bruke til utstyr og utsmykning av Kommunenes Hus, og som en liten begynnelse på denne gave vil jeg få lov til å overrekke dette maleri, som riktignok har vært utdelt en gang før.

Formann i Norges Herredsforbund, ordfører Rudolf Hedemann, Vang, Hedemark, avsluttet det høytidelige møte i Scala kino med følgende ord:

Jeg vil på vegne av disse to forbund få takke for at de har møtt så mannjevnt opp her i dag og for alle gode ønsker og gaver som vi har motatt. Vi håper at disse ønskene må gå i oppfyllelse, at dette huset vårt må bli det vi har tenkt

Rådmann Havig overrekker på ny maleriet av Aksel Revold som tidligere er overrakt, og det er tydelig at Byforbundets formann i likhet med formannen i Herredsforbundet og Kronprinsens adjutant gouterer situasjonen. Maleriet fra Stockholms havn nederst til høyre.

Formannen i Norges Herredsforbund, ordfører Hedemann på talerstolen.

det skal bli, til lykke og hell for landets kommuner. Vi håper også å kunne bygge ut videre disse forbundene, slik at det kan bli kanskje også til økonomisk støtte for kommunene med tiden. Det er vår tanke å bygge videre på dette vi har begynt med slik at det også kan vokse og bli noe i likhet med hva det Svenska Landskommunernas Förbund er.

Jeg vil takke dere alle sammen fordi dere har møtt opp i dag og medvirket til denne festlige stund. En spesiell takk til Deres Kongelige Høyhet for at De har avstått tid til å være til stede og kaste en glans over åpningen.

Ordfører Hedemann anmodet deretter forsamlingen om å bli med til Kommunenes Hus for nærmere å se på nybygget.

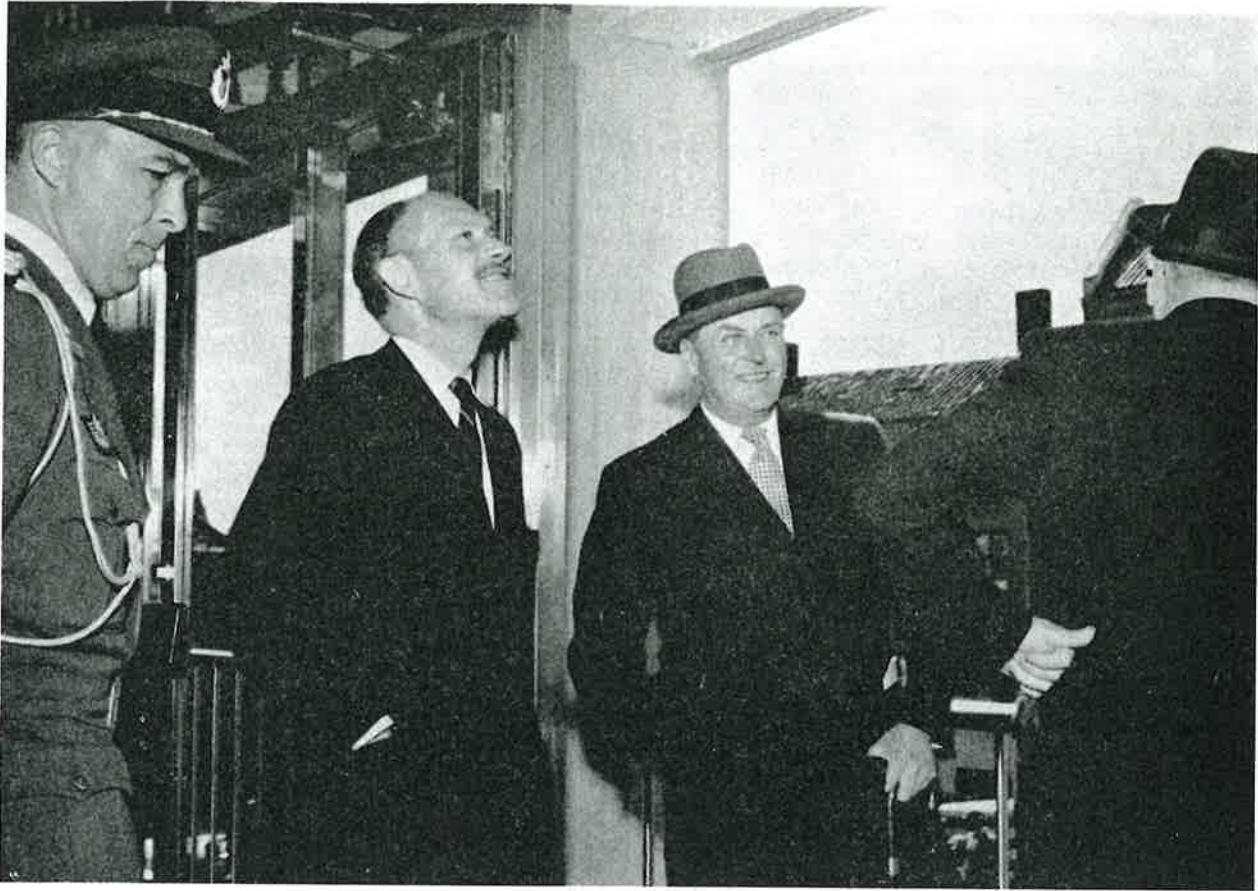
Etter at forsamlingen var oppmarsjert foran hovedinngangen til Kommunenes Hus i den nye Haakon den VII's gate som presenterte seg fin og nyasfaltert, ble avdukingen av bronsetavlen, som er plasert i loggiaen ved hovedinngangsdøren, avduket av H.K.H. Kronprinsen, som holdt følgende tale:

Jeg er blitt anmodet om å avduke en minnplate her, som symboliserer åpningen av Kommunenes Hus.

Jeg takker for dette oppdrag og for å få være

Forsamlingen har tatt oppstilling i Haakon den VII's gate foran hovedinngangen til Kommunenes Hus og venter på at H.K.H. Kronprinsen skal avduke bronsetavlen.

Kronprins Olav venter på at forsamlingen skal komme til stede slik at avdukingen av bronsetavlen kan finne sted, og morer seg åpenbart over et eller annet sammen med Sentralbyråets direktør. Til høyre Byforbundets formann og til venstre Kronprinsens adjutant.

til stede her i dag og delta i festgleden med de mange, som har bidradd til at tanken om et Kommunenes Hus i Oslo er blitt realisert.

Vi hørte nettopp at tanken om et samarbeid kommunene imellom oppstod allerede for henimot 40 siden. I løpet av disse år har samarbeidet festnet seg og er blitt utvidet i takt med de store oppgaver som kommunene enten selv har påtatt seg eller er blitt pålagt. Det er naturlig at kommunene trenger en sentral institusjon, et møtested og tilfluktssted for kommunale autoriteter og representanter fra det hele land. Det er jo til stadighet behov for konferanser med våre statsmyndigheter, med Stortinget og også kommunene selv innbyrdes. Og det faktum at det også er et hotell i bygningen til bruk for utenbys og utenbygds kommunale representanter, viser behovet for og ønsket om å få et slikt møtested.

I det håp at dette bygg — dette hjem borte fra hjemmet — for våre by- og bygderepresentanter vil tjene til å fremme samarbeidet og utviske motsetninger by- og landkommunene imellom, til hell og lykke for vårt hele folk, avduker jeg herved denne bronsetavle og erklærer Kommunenes Hus i Oslo for åpnet.

Kronprinsen taler ved avdukingen av bronsetavlen som sees øverst til venstre.

Etter at Kronprinsen hadde holdt sin avdukningstale, bega forsamlingen seg inn i bygget for å ta det nærmere i øyensyn, og på grunn av gjestenes antall ble omvisningen ordnet slik at Kronprinsen sammen med representanter fra Storting og regjering samt en del andre innbudte gjester først ble vist rundt i lokalene til Kommunalt Sentralbyrå, mens de øvrige gjester bega seg opp i kantinen i byggets 8. etasje. Forfriskninger ble servert såvel for gjestene i Kommunalt Sentralbyrå som for gjestene i kantinen, og også de gjester som i første omgang inntok kantinen fikk senere anledning til å bese Kommunalt Sentralbyrås lokaler, mens kronprinsen med følge avla besøk i kantinen.

Kronprinsen har slått seg ned i store konferanserom i Kommunalt Sentralbyrås lokaler og samtaler her med generalsekretæren for Det internasjonale kommunalforbund, N. Arkema, samt Sentralbyråets direktør.

Fra et hjørne i kantinen «Ruseløkken» der statsråd Ulrik Olsen har slått seg ned sammen med kjente kommunalmenn.

* * *

Av de tilstedeværende gjester nevner en stortingspresidenten, Oscar Torp, statsminister Einar Gerhardsen, statsråd Ulrik Olsen og statsråd Nils Handal. Videre deltok de fleste av landets fylkesmenn, ordførerne i Oslo og Bærum og

ordførerne fra de fleste av landets øvrige byer samt formennene i Herredsforbundets fylkeskretser. Beslektede organisasjoner og samarbeidende institusjoner var representert, og det var videre representanter for byggets arkitekt, entreprenøren og de forskjellige firmaer som har arbeidet med fullføringen av bygget. Fra utlandet møtte generalsekretæren i Den internasjonale kommunalorganisasjon og representanter fra samtlige kommunale organisasjoner i de nordiske land. Det deltok således i alt ca. 250 personer.

Det var forutsatt at mottagelsen i Kommunenes Hus ville bli avsluttet ca. kl. 15, men det viste seg at en rekke av gjestene ble sittende ut over den tid, og man må vel ha lov til å ta det som et tegn på at de likte seg i dette nye kommunalbygg.

* * *

Norges Byforbund og Norges Herredsforbund ga om aftenen en middag på Hotel Continental der representanter for Storting og regjering samt de utenlandske gjester var til stede. Som vert ved middagen fungerte Herredsforbundets formann, ordfører Rudolf Hedemann, og medlem av Herredsforbundets styre, odelstingspresident Peder Jacobsen, holdt tale for byggekomiteén som fikk pene ord for vel utført arbeid. Statsministeren takket for maten.

* * *

Gjestene fra de andre nordiske byforbund reiste dagen etter innvielsen til Hamar for å delta i det 16. ordinære bymøte som ble holdt 6. og 7. september.

Gjestene fra de landkommunale forbund var denne dagen Herredsforbundets gjester og invitert av Oslo og Akershus fylke til en befarings i fylket. Reisen ble ledet av konstituerte fylkesmann Olav Grove og gikk bl. a. til Romerike folkehøgskole, Jessheim i Ullensaker kommune, der skolestyreren ga orientering om skolen. Akershus elektrisitetsverk på Rånåsfoss ble også besøkt med e.verkets direktør som guide. Det var her arrangert med bevertning i form av kaffe og smørbrød. Deltakerne fikk deretter anledning til å se Lillestrøm interkommunale høgre almenskole og ble vist rundt og orientert av skolens rektor. I samme forbindelse ble også Sørums folkeskole i Lillestrøm besøkt. Befaringen ble avsluttet med en hyggelig middag i det vakre og moderne samfunnshuset i Kråkstad kommune, der fylket og kommunen fungerte som vertskap. Samtlige deltakere i turen var meget fornøyd.

Lokalene i Kommunenes Hus.

Som det fremgår av den tale direktør Evers holdt ved åpningen av Kommunenes Hus, disponerer Kommunalt Sentralbyrå ca. 500 m² til kontorer, 100 m² til hotell og ca. 37 m² til kantiner.

Kontorlokalene ligger i byggets 4. etasje og Sentralbyrået har her fått lyse og hyggelige, moderne kontorer. Av hensyn til det store antall

Kronprinsen prøver kantinen i 8. etasje og er åpenbart kommet i et hyggelig hjørne. Til høyre for Kronprinsen sitter statsråd Nils Handal, ordfører Rudolf Hedemann, ordfører Rolf Stranger, direktør E. Wærenskjold i Norsk Kollektiv Pensjonskasse A/S og med ryggen til, direktør Kjell T. Evers og nærmest Kronprinsen, finansrådmann J. Johnsen.

møter som representerer en stor del av forbundenes virksomhet er det lagt særskilt vekt på å skaffe tilfredsstillende møterom.

I lokalene inngår således «Store konferanserom» som er utstyrt med bord og stoler beregnet på 30 personer, men som om nødvendig kan

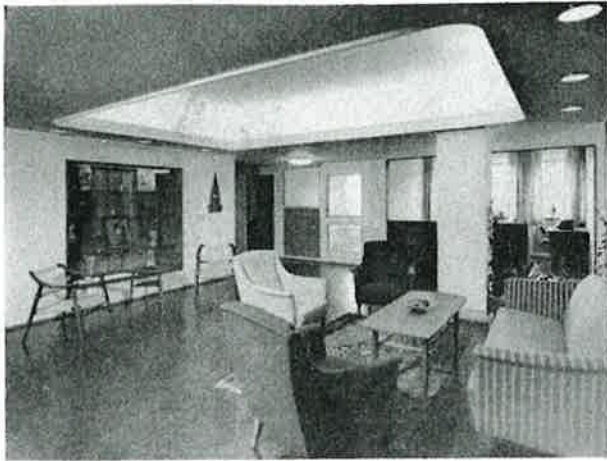
Store konferanserom i Kommunalt Sentralbyrå. Rommet kan deles i to etter den mørke listen midt i taket.

romme flere deltakere. Ved hjelp av dette konferanserom vil bl. a. de felles styremøter i Byforbundet og Herredsforbundet lettere kunne avvikles i egne lokaler. Konferanserommet er utstyrt med en foldevegg som gjør det mulig å dele rommet i to, og man oppnår dermed to adskilte konferanserom med hver sin inngang. Det er ytterligere et «Lille konferanserom» med plass til 10—15 personer.

I tilknytning til kontorets resepsjon er det laget en dagligstue der de besøkende kan tilbringe eventuell ventetid.

I dagligstuen vil også tilfeldig besøkende kommunalmenn kunne oppholde seg den tid de måtte ha tilovers under besøk i byen, og en håper på denne måten å ha en mulighet for ytterligere å bedre kontakten med de forskjellige kommunalmenn.

Forbundenes kantine i 8. etasje har sitteplass til vel 20 personer, og er trivelig utstyrt, idet en har regnet med at det ved møtevirksomheten som drives i Kommunalt Sentralbyrå vil være hensiktsmessig at møtedeltakerne slipper å gå ut i byen for å få et stykke mat, samtidig som de i forbundenes egen kantine kan sitte godt og ha hyggelige omgivelser.

Fra dagligstuen i Kommunalt Sentralbyrå. Resepsjonen sees i bakgrunnen til høyre. Til venstre en glassmonter inneholdende de gaver forbundene har mottatt ved forskjellige anledninger.

Direktørens kontor som vender ut mot Munkedamsveien og har utsikt mot havnen langs den nye Haakon den VII's gate.

Fra N.B.H.s kantine i 8. etasje.

Kantine «Ruseløkken» som også disponeres av Norges Byforbund og Norges Herredsforbund til bruk for leieboerne i bygget bortsett fra Esso, som har egen kantine, vil om ettermiddagen og

aftenen kunne nyttes til utleieformål, og det ville være særdeles ønskelig om man i påkommende tilfelle også kunne hjelpe kommuner som måtte ønske å leie et slikt lokale. Denne kantine har plass til 75 gjester og er utstyrt med vanlige kantine møbler i stålrør.

Fra kantine «Ruseløkken» med kantinekjøkkenet i bakgrunnen til venstre. Kantinen har utsikt mot Slottsparken.

I begge kantiner blir servert kaffe, te og melk samt forskjellig mineralvann og man kan likeledes få servert smørbrød eller kaker. Forbundenes kantine står til disposisjon for kommunalmenn på hovedstadsbesøk, og det ville være hyggelig om de også her kunne få direkte glede av de 35 øre pr. innbygger som kommunene har investert. Praktisk bør et besøk i kantine ordnes ved å henvende seg til Kommunalt Sentralbyrå der personalet med glede vil stå til disposisjon for å vise frem nybygget og gi de nærmere opplysninger besøkende måtte være interessert i.

«Hotell» Miniattyren.

I samme etasje som K.S. — 4 etasje — har forbundene innredet seks «hotellrom»; fem enkeltrom og ett dobbeltrom. Værelsene skal i første rekke leies ut til medlemskommuners folk ved besøk i Oslo.

Fra enkeltrom i «Hotell» Miniattyren.

